

Hutmacher, privatno

(iz romana `Reichov pristup`)

Christian Fries

Objašnjenje:

Wilhelm Reich: Freudov učenik otpadnik koji je terapeutske razgovore zamijenio vježbama disanja i opuštanja mišićnih blokada pod nadzorom terapeuta. Bioenergetika i druge, moderne tjelesne terapije baziraju se na Reichovim teorijama.

Razvod

Sve se odvijalo jako brzo. Brata i sestru uopće nisu obavijestili. Ja sam barem pripreman kad to saznajem od susjeda: moji roditelji su se razveli. Budući da se nisu mogli složiti oko vlasništva nekih predmeta, saznajem kako su ih zajedno uništili. To je dobro rješenje, pomislim. Otac je spasio knjige (naravno!), a moja majka, kako saznajem, uzela je staklenke za ukuhavanje. To pravo joj sigurno nitko nije osporio.

Ne brinem se za svoju majku.

No moj otac je star, i neće valjda biti toliko odvažan i oženiti gospođu T.!

Često sjedim na zahodu ovih dana. Ne znam o čemu se radi: ponekad serem i smeđi potoci izlaze sami od sebe, potom obroci ne izdrže ni pola sata u mom želudcu pa izbljujem svo to kiselkasto smrdljivo smeće. Nije baš privlačno jer ponekad obje stvari radim istovremeno. Zato sam pripremio plastično vjetro. Kao student glume iskusan u području terapija, trebao bih tim napadima nijeme duše pristupiti oboružaniji! Pomislim na bezbroj dobrih savjeta koje sam u životu podijelio – a sad?

Anastasia, studentica glume poput mene, te isto tako sljedbenica Reichovog pristupa, sjedi nasuprot mene, upadljivo uspravno – kraljica! – s pogledom spuštenim ustranu.

Čeka da se izjasnim.

„Pa“, slegnem ramenima i nasmiješim se sramežljivo, „zanimljivo je da razvod roditelja može toliko pogoditi odraslog muškarca s nešto životnog iskustva.“

Anastasia se isceri uvrijeđeno.

Znam zašto.

Radije bi sa mnom otišla krevet, teoretiziranje je slaba zamjena za to. Ali ne mogu si pomoći, Anastasia nije moj tip.

„To je zanimljivo“, ponovim. „O tome bismo mogli razgovarati, zar ne?“

Kimnula je preko volje budući da se sa Reichovog gledišta ne može prigovoriti mom prijedlogu. „Naposljetku je to gotovo dokaz“, kažem usrdno moleći, „za ono što oduvijek znamo ali nismo htjeli prihvatiti, tj. da je Ja tanka ljuštura koja se lako uništi pri promjenama unutar odnosa.“

Anastasia zaplače.

Ja zašutim.

Munjevito stečena karijera

Promjene koje se događaju u životnim okolnostima moje obitelji posve mi onemogućavaju da se na primjeren način bavim vlastitim (poslovnim) interesima.

Pa ipak me, čini se, prati sreća.

Pozivaju me na različite razgovore za posao.

Intendanti su oduševljeni mojom glumom. „Gospodine Hutmacher“, kaže jedan, „ako bi nam uspjelo pridobiti vas za naše kazalište, mogli bismo razmišljati i o složenijim komadima. Inteligencija, nažalost, nije osobina koja prednjači među glumcima koji pokucaju na naša vrata.“

„To su predrasude“, kažem oštro jer mi položaj koji sam izborio kroz svoja postignuća, dozvoljava da svoje kolege uzmem u zaštitu.

„Skidam šešir na pozdrav“, kaže intendant na kojega sam ostavio utisak.

Potražim svoj hotel.

Trenutačno padam u duboki san.

„Spavat ću sad s tobom“, kažem jednoj mladoj ženi.

„Samo s udaljenosti“, kaže ona.

Uzimam štap s malim gumenim čepom i otvaram joj vaginu iz udaljenosti koju je ona poželjela. No strast se drži u granicama. Nije ni čudo, pomislim.

„Ovo je već previše“, iznenada kaže žena. Povuču donji dio svoga tijela i ostavi mi ga pred nosom.

Ljutito odbacim štap. Mastubiram iz protesta. Pritom mislim: Pitat ću njezinu majku (ili svoju) zašto seksualanost funkcionira samo s udaljenosti. One to moraju znati, one su zgriješile!

„Nebesa“, čujem kako govori žena dok se budim. (A da nisam svršio.)

Za jedan sat polijeće zrakoplov.

Na sveučilištu

Mrze me na sveučilištu.

Tek što sam se vratio s razgovora za posao u W., otkrivam da mi je obijen ormarić. Nedostaju bilješke s predavanja. Sumnjam na Kaia koji želi napisati knjigu o primjeni Reichovih temeljnih radova u glumi i oteti moje značajne teze! Na sreću sam već odavno kopirao bilješke. Vidjet ćemo tko će prije napisati knjigu. Nedostaje i paketić prezervativa koji tamo držim od početka studija. Njih je sigurno prisvojila Anastasia. Paketić je bio otvoren. Pogrešno bi bilo pomisliti da to ima veze s mojim seksualnim aktivnostima. Dva prezervativa ustupio sam docentu iz akrobatike, jedan domaru, a jedan sam od tuge rabio pri masturbiranju. No Anastasia će forsirati pitanje s kojim sam studenticama, primjerice s kolegija za scenografiju, bio pod tušem.

Zamišljam njezino lice iskrivljeno od bijesa!

Neprihvatanje (zavist!) kolega čini me prkosnim. Tako odbijam – da, iz prkosa! – različite ponude istaknutih kazališnih kuća te umjesto toga potpisujem ugovor za jednu drugorazrednu, ali vrlo poznatu televizijsku seriju, kao i za dva drugorazredna, pa čak i trećerazredna, igrana filma.

Kažem razmetljivo: „Krećemo.“

Ipak i dalje idem na predavanja.

Što da kažem?

Posve sam svjestan svog obmanjivanja (kao glumca). Iznenadni poslovni uspjeh doista mi je posve neobjašnjiv! A Anastasia, koja bez obzira na sve ostaje jedina osoba s kojom razmjenjujem misli i o kojoj sam u neku ruku ovisan, ne propušta priliku da podignutih obrva ukaže na to da u našoj profesiji već među najmlađim talentima nove generacije ima puno *uhljebljenih*, i to *onih visoko dotiranih*, te da

je od temeljnog značaja u svakom trenutku i s potpunom sviješću dalje se razvijati, u pravilnim razmacima podvrći se kritičkom sudu iskusnih pedagoga, osobito ako vlastita moć rasuđivanja nije dostatna kako bi se dobila realistična slika vlastitih sposobnosti – trgnuo sam se (i kimnuo)...

No predavanja se pretvaraju u prolaženje kroz šibe.

Odigram li neku scenu (loše), nepogrešivo čujem kako netko izjavljuje: „Svi bismo trebali raditi na televiziji, tamo možeš nešto naučiti.“ Tko god to jest, nasmijano je slušateljstvo na njegovoj strani.

Krizna sjednica

Brat, sestra i ja sjedimo turobno raspoloženi.

Moja sestra nas je pozvala k sebi.

U pravilnim razmacima iskaču kriške kruha iz tostera. Moj brat svaku premaže maslacem i topivim sirom, te potom smaže. Moja sestra ne jede ništa osim vlasca. Čekam da me ponudi rižom skuhanom u mlijeku. Inače to uvijek čini kad sam (dovoljno rijetko) kod nje. Danas je to zaboravila. Možda je pomislila da sam u međuvremenu prestar da se veselim riži s mlijekom. Mislim da jesam. No ipak se veselim riži s mlijekom.

Nije mi ponuđena riža s mlijekom.

Nećakinja drečeći ulazi u sobu.

„Spavaj“, kaže moja sestra, „i začepi gubicu!“

Moj zet se neopaženo udaljio iz života moje sestre. Budući da mu moja nećakinja nalikuje, mora dosta toga podnositi od majke. Razlog joj nije poznat i zato je odlučila postati težak karakter. Suosjećam s njom iako ni meni nije draga.

„Što učiniti!“, kaže moj brat. „Nedostaje odlučnosti.“ Misli na mog oca, ali trenutno ta rečenica bolje pristaje nama. Ne može više opozvati razvod naših roditelja. Poletniji smo što se tiče ponovne ženidbe našeg oca.

„Mogao bi ih malo uhoditi“, kaže moj brat, bezvoljno, usred tišine.

Nimalo uzvišen zadatak. „Zašto ja“, kažem neraspoloženo.

„Ti imaš vremena za to.“

Kakva drskost! Moj brat misli da glumci vode lagodan život. Navečer stoje na pozornici, a tijekom dana ljenčare i ukoče križa od silnog jebanja. Odazovem se pozivu ostalih i skiciram (meni nažalost posve poznati) karakter gospođe T.

„Ona je vlastoljubiva, u tome nalikuje našoj majci... Ono što je razlikuje od nje je loša savjest. Kad gospođa T. spusti hlače, već od poniznosti pada na koljena, ali ne zato da bi Stari imao bolji pristup. Kao sva Božja djeca, uključujući one grešne, s druge strane nije lišena oholosti. „Da, kimnem ljutito, „poniznost je oholost. Znam samo da je prestala pušiti, da pije crno vino i da joj je žao što se rodila kao žena.“

Moj brat radi bilješke.

„Moramo tu novu vezu spriječiti pod svaku cijenu“, kažem neočekivano dok usrdno kršim ruke.

Budući da je moja sestra tako dogovorila, zovemo našu majku. Slušalica stoji uspravno na stolu. (Poput muškog spolovila, pomislim.) Stavili smo je na spiker i napeto slušamo njezine riječi. „Ako misli“, čujemo kako laje u telefon, „da ću

živjeti od mrvica koje će mi slati za uzdržavanje, grdno se vara. Dobro da sam posljednjih godina išla na dodatnu profesionalnu izobrazbu.“ Ne misli valjda ozbiljno na svoj socijalni rad u evangelističkoj crkvenoj zajednici? „Iznenadit ćete se.“

Moja sestra pažljivo prekine vezu.

Šutimo.

„Ponekad razumijem našeg oca“, kaže moj brat.

„Vjerojatno je“, kažem ja, „pohađala dopisni studij, a mi smo mislili da sjedi u sobi i broji zvijezde.“

Sestra me pita želim li da mi skuha rižu s mlijekom.

Odmahnem glavom.

Osjetimo lagani potres.

Nakratko se iznenadimo no potom se prisjetimo da je meteorološki institut previdio potres. Odlazimo do prozora kao da ćemo tamo nešto vidjeti. Moj brat stane ispod vratnog nadvoja. „U slučaju da su posljedice ipak pogubnije no što je najavljeno. Šanse za preživljavanje najveće su ispod vratnog nadvoja.“

Moja nećakinja ulazi plačući.

Zbijam šale s njom. „Ne trebaš se bojati“, kažem. „Ako se sruši kuća, svi ćemo poginuti.“ Moja sestra se smije. Doista je danas nemilosrdna. Vjerojatno zato jer ni prema nama nitko nema milosti. Iznenada su oči moje sestre i mog brata uperene u mene.

„Kakvu mirovinu možeš očekivati“, čujem kako govore.

Zbunjen sam. Što im se dogodilo!

Samovoljno izbacim neku brojku. Znam da je viša no što u stvarnosti mogu očekivati. Znam da je niža no što su to oni pretpostavljali.

Probljedjeli su.

Objasnim im koliko sam daleko stigao sa studijem – nikad se za to nisu zanimali! -, kakvi su izgledi u današnje vrijeme, kako se kultura omalovažava i kako pripada nedovoljno subvencioniranim područjima u društvu, kako su na dnevnom redu spajanja kazališta, kako su slobodna radna mjesta rijetkost, kako morate *raditi budalu od sebe* (to sam rekao!) ako želite izvući glavni zgoditak i dobiti posao na jednom od gradskih zabavnih pogona koje postoje pod imenom *gradsko kazalište*. U biti, nastavljam iz pakosti kako bih vidio mogu li još više probljedjeti, moj cilj uopće nije biti *član ansambla* jednoga *gradskog kazališta*. „Više volim“, kažem, „eksperimentalne kazališne projekte koji doduše ne rade s dobiti, ali tim više s puno zadovoljstva.“ Možda bismo mogli našoj majci (vrag mi ne da mira!), kad bude na utjecajnijoj poziciji kako je natuknula, pribaviti mjesto nadstojnice. Tako ću imati više vremena za razmišljanje, izlazim u susret svojoj lijenosti i vjerojatno će mi omogućiti pristup prostorijama koje bi se, nakon dogovora ili čak bez dozvole, mogle rabiti za kazališne probe. „To će biti život na egzistencijskom minimumu“, kažem vedro i ushićeno. „No“, dodajem, „ne trebate se brinuti da ću jednog dana stajati pred vašim vratima.“

Moj brat kaže plahim glasom: „I ti se moraš prilagoditi činjenicama.“

„S tim sam upoznat“, uzvratim hladno.

Razgovor na trenutak utihne.

Iz džepa izvučem ugovor koji sam potpisao dan ranije.

Odjednom se promijeni situacija.

Moja sestra, koja pocrveni od revnosti, otvara bocu šampanjca koju je držala u frižideru jer je nakon suprugova bijega pogrešno pretpostavljala da će se dan kasnije pokajnički vratiti! Moj brat naručuje pizzu, ipak se radi o njegovom najdražem jelu! Bude nećakinju. Ne razumije o čemu se radi, no misli da moj potpis na ugovoru nema poleta. Shvatila je tek kad joj je rečeno da ću ubrzo postati zvijezda. Tad svog ujaka počinje gledati u posve novom svjetlu i ne mogu je se riješiti do kraja večeri. Još jedanput podrugljivo spomenem (fingiranu) mirovinu! „Lijepo si nas prevario!“ Trebao bih biti (i rado bih bio) veće zlopamtilo no što jesam. No dobro raspoloženje zarazilo je svih. Eksperimentalno kazalište kupit ću od honorara u televizijskoj seriji.“ Čak i moj brat obeća da će pogledati što ćemo to na „stražnjem dvorištu!“ postaviti na pozornicu. Radost eksperimentiranja bez sumnje nije jamstvo uspjeha, ali – pomislim da ne mogu vjerovati ušima! – ipak je klica ljudskog razvoja. Zaboravili smo roditelje. Dobro je, pomislim i ubacim komad pizze u usta.

Ispred muzeja

Prikradam se. Već ga mogu vidjeti s ugla ulice kraj Karstadta. Sjedi u malom stražarskom tornjiću ispred muzeja, posve zadubljen u svoje štivo. Pa, mogao bih jednostavno opet odmagliti...

Nosim sunčane naočale. Krimiće ima gledanost od 17%, svaki šesti bi me mogao prepoznati. To mi, budući da sam tek odnedavno slavan, ne bi bilo neugodno, no sve ovisi o situaciji.

„Što to čitaš?“ , kažem brzo i uguram se k njemu u stražarski tornjić.

„Lijepo mjesto“, kaže on.

Kimnem.

Sve dok me ne izbace. Ali zašto bi to učinili – starog umirovljenika... Ravnatelj muzeja već mi je prišao. Poslužio sam se svojim znanjem o njegovoj užoj specijalnosti. Mislim da sam ga time pridobio. Naravno da mi nije htio obećati pismenu potvrdu, ali vidjet će što se može učiniti...“

„Koja je njegova uža specijalnost?“

„Događanja u šezdesetima.“

„Razumiješ se u to?“

„Blefirao sam kao i uvijek.“

Ponosan je, to je njegova nestašna strana. No potom je opet ozbiljan. „Samo kod ovih stvari“, pokazuje na knjigu, „ne postoji blefiranje, tu se sve točno ispita. Tu nema pardona!“ Poseže za ubrusom koji mu leži u krilu i izvadi krišku kruha s namazom. „To izgleda ukusno“, kaže on, jasno vedriji. „Znaš“, nastavi on, „nisam ni siguran hoće li mi pomoći to što sam učenik koji rado uči. Ako sam u stanju bez greške predstaviti Kantov izvod apriorijskih kategorija, ona se razljuti, a veću šansu“, na to pocrveni, „za seks imam kad se loše pripremam. To je zapanjujuće, zar ne?“

Šutim.

Moj otac podiže kažiprst: „Čudnovato je to o čemu se sve razmišljalo, to me počinje zanimati. Filozofe nikad nisam uzimao ozbiljno.“

Zgurani zajedno u tornjiću, jedan od nas s komadićem sendviča među zubima (i mrvicama kruha na jakni), vjerojatno izgledamo dosta komično. Jako dugo nisam sjedio toliko blizu oca i uživam u tome poput djeteta.

To su posve neočekivani osjećaji!

Zadubljen u knjigu možeš se osjećati ugodno i zaštićeno“, kaže moj otac.

Promet u središtu grada sporo prolazi kraj nas.

„Ubrzo prelazim na Kantove nasljednike. Tamo ima čitav niz zaboravljenih imena. Jacobi, Fries...“

Nesmotreno sam skinuo sunčane naočale. Jedna žena se zaustavi: „Zar vi niste...“ Odglumim čovjeka iz naroda, predstavim svog oca: „On je učen čovjek, samouki povjesničar umjetnosti. Kako bi prehranio obitelj, nas djecu i ženu velikih zahtjeva, preuzeo je teški način život pedagoga. Sad se bavi filozofijom iz vrlo osobnih razloga o kojima možemo razgovarati nekom drugom prilikom.“ Upozoravam je na talk-show sljedeće nedjelje. Moj otac je začuđen, nije znao za moju munjevito stečenu karijeru. „Posljednji put kad smo se vidjeli nisi bio siguran trebaš li umjesto glume odabrati poslovni put Reichovog terapeuta.“

Jedan mladić čuo je riječ „Reichov terapeut“ i briznuo u plač dok mi je istovremeno, jer me prepoznao, poljubio ruku od oduševljenja zbog mojih glumačkih uspjeha (u krimiju). Naravno da to smatram pretjeranim, ali radi se o lijepoj emociji i zato ne želim prekinuti rijeku energije. Trenuci poput ovog mogu promijeniti život iako to nitko ne shvaća.

Moj otac pjevuši, zbog iznenadnog veselja glede ne znam čega, jednu pjesmu i ritmički maše zatvorenom knjigom po zraku. Radi se o, ako sam dobro dešifrirao plesajuća slova, *Kritici praktičnog razuma*.

Nije baš neki bestseler, pomislim.

Sad nas okružuje već desetak ljudi. Moj otac je počeo govoriti o tektonici grčkih vaza. „To je područje u kojemu sam kompetentan, odmah se bolje osjećam“, šapne mi. Ja s moje strane više puta ponovim gestu kojom sam u krimiju sa stolice potjerao policijskog načelnika. To se svima najviše sviđa. Prolaznici koji su sve živahniji odluče jedni drugima pokazivati robu koju su kupili, uspoređivati cijene i istraživati motive kupovine. U tijeku je živ promet pa ni

moj otac naposljetku ne primijeti kako sam stavio sunčane naočale i potajno odmaglio.

Čujem „živio“, ali više ne uspijevam saznati kome je upućen.

Gospođa T. nikada se neće udati za mog oca.

Ljuljati se

Koordinate moje egzistencije posve su se pomakle.

Još uvijek se nesigurno krećem.

Kakvi zahtjevi mi dolaze u susret!

Iako me kolege mrze, neki od njih – najčešće oni mlađi, oni stariji kolege se ne usude –me pozovu u stranu i pitaju mogu li im dati privatni telefonski broj Jaroslava Krauza koji, kao što svi znaju, drži sve konce u rukama glede serije *Willi bi znao kako!* Na to kažem: „Nisam za to ovlašten ugovorom“, i slegnem ramenima. Da, čak ni docenti ne prezaju od toga da mi se iznenada obrate kao prijatelju. Sad ih promatram iz novog ugla. Jesu li naši docenti uopće dobri glumci? Tko to zna. Anastasia se ne može odlučiti je li nova situacija povod da intenzivira moju promidžbu ili da me tvrdoglavo napusti i glumi ulogu izdane kraljice.

Jedanput sam spavao s jednom brucošicom. (Doista!) Sramim se jer ujutro zbog masturbiranja baš i ne pucam od seksualnosti, ali ipak je uzbuđujuće (što malo ublaži slabosti). Prilika se ukazala dok joj na hodniku sveučilišta pričam kako je prošao razgovor u W. te kako me je glumac K., koji je pratio (i kojega ona jako cijeni) moj prikaz Lunda u seriji *Krämmmerseele*, nakon toga srdačno zagrlio. Ne mogu isključiti da tog prijepodneva nisam bio posebno privlačan. Uspjeh čini

nekoga privlačnim, to znaju svi. No pravi razlog je više no očit. Dok to stoječki (što nije moja omiljena pozicija) činimo u maloj sobi domara u koju me uvlači i ona (valjda i zbog ove pozicije) ne može doživjeti orgazam, moram joj drugi put ispričati, tiho šapćući s ustima uz njezin obraz, kako me je glumac zagrlio. Kad joj spomenem da mu rastu dlačice iz uho, svrši.

Ne zaustavljam razvoj događaja.

Što veseli, veseli. Tome se nema što prigovoriti!

Kad je kasnije još jedanput srećem na plenarnoj skupštini, pozdravlja me pretjerano ljubazno i nagovori da skupini njezinih kolega treći put ispričam priču o glumcu. Učinim joj tu uslugu no dodajem zlobno: „Neke žene svrše pri samom spominjanju imena toga glumca“ – što odmah izazove val negodovanja. To mi se prebacuje tjednima poslije u razgovorima s organiziranim studentskim predstavnicima... I Anastasia je ozlojeđena kad joj (sam!) ispričam priču. No ja se s druge strane ne mogu oteti dojmu da i ona ima problema s orgazmom – inače bi na takve djetinjarije samo slegnula ramenima!

Osjećam da razvoj događaja ozbiljno dovodi u opasnost moju unutarnju stabilnost, *nagriza je, rasteže, pili* moje temelje. Razvod roditelja, iznenadni zamah uspjeha! Ništa više nije onako kako je bilo. Gdje su vremena kad mi je Wilhelm Reich pružao unutarnju stabilnost (i nešto mi značilo)? Izgubio sam se, izgubio, izgubio...

Što će biti s mojim ocem?

Anastasia me pita zašto sam toliko opsjednut time da zaustavim ženidbu mog oca s gospođom T. Inzistira da moram riješiti to (mračno) pitanje jer stavlja na kocku moju sposobnost ulaska u vezu. Naravno da to ne kaže nesebično. No

budući da Anastasijin život trenutno nije ružičast, želim tamo gdje mogu, a da se previše ne odrekнем samog sebe, dati svoj prilog i podići joj raspoloženje.

Stoga odlazim (na Anastasijevo veselje) na razgovor kod iskusnog Reichovog terapeuta. On je impresioniran nakon što mu iznesem svoju brigu (donekle se dosađujući). „Uobičajeno je da klijenti dolaze s neodređenim bolovima u trbuhu. No vi imate jasno pitanje i želite jasan odgovor.“

Ja dišem – on odgovara: „Dišite, jednostavno samo dišite...“ i na kraju sata očekuje me sljedeći rezultat: Djeca zauvijek žele vladati roditeljima i ne mogu podnijeti da oni imaju svoj vlastiti život.

Sad sam ja onaj koji je impresioniran.

Kakva želja za posjedovanjem!

Zar se želja da oca odvratimo od tog samovoljnog čina (tako kažem u svojim mislima) ne temelji isto toliko na brizi glede njegove dobrobiti? Što će se dogoditi ocu ako ga gospođa T. u braku lancima prikuje za filozofski stolac! Hoćemo li mu smjeti ispričati šalu? Hoće li i tad bubnuti *nemoguće stvari* i – primjerice! – pitati župnika kako bismo si konkretno trebali zamisliti Davidov povratak u domovinu nakon što je pobijedio filistare u bitci: Jesu li se kako piše u Bibliji 1. Samuel, 18;25 ff. preko granice teglile vreće pune odsječenih prepucija. Ipak se radilo o dvije stotine. Je li ih Saul sam izbrojio jer je to bila dogovorena cijena za njegovu kći, i je li su se ti prepuciji, u čast Božju, naknadno pojeli?

Ne, bojim se da bi tome došao kraj!

Njegov, nama poznat (i mio) karakter je na kocki!

TV

Jedan od nadolazećih dana... U osrednjem raspoloženju večeram, vrtim televizijske kanale, isprobavam kvalitetu slike novog širokog ekrana kojeg je Anastasia donijela u stan, koji je, jasno, plaćen mojim novcem jer ona, pomislim zlovoljno, nije zasad ništa osim studentice glume bez diplome, „siromašna poput poljskog miša!“, kažem glasno (i još jedanput si razjasnim koliko sam popustio pred Anastasijevom promidžbom, televizijski aparat je najmanja šteta...). Mislim na to kako u ludnici, čije vođenje je, kako smo u međuvremenu saznali, preuzela moja majka, bolesnici počinju tuliti i drmati rešetke u to doba noći (bez sumnje nerealna maštarije koja dolazi samo iz moje unutrašnjosti!) – i u tom trenutku otkrivam gospođu na T. na ekranu.

Nemoguće!

Što ta žena ima tražiti na televiziji!

Slutim: opet netko želi profitirati od moje munjevite karijere!

„Nietz-sche“, izgovara oštrim jezikom i prodornim piskavim glasom – umišlja da bi i ona bila slavna glumica da je to htjela, to je ispričala mom ocu u miran sat (u krevetu!)... – „već je Nietz-sche znao da samo ograničeni obzor svijesti omogućava sretan život. Znao je to jer nije bio sposoban voditi takav život. Niti meni“, pobjednosno se nasmiješi voditelju talk-showa, „nije dano da pronađem unutarnji mir čovjeka kojemu narcizam, neukost, zasljepljenost osiguravaju mirnu savjest štogod čini.“

Glasno se nasmije, iznenada se sagne i pritom ispljune – vidim li to dobro? – bombon kojega je gurala među zubima.

Kamera slijedi bombon.

Vidi, Vivil!

Ogorčen sam. Naposljetku je ona, na neki način, dio obitelji, a ovako nas ne pokazuje u dobrom svjetlu, pomislim iznenada. „Vjerujte mi“, nastavi odlučno, „jako mi je mučno zbog afere o kojoj sad govorimo. Čula sam - i ne sumnjam u to ni trenutak – da se moj bivši muž s pištoljem pojavio kod mog novog životnog partnera i pozvao ga u bordel... Oprostite!“, prodorno se nasmije, „na duel! Bila sam užasnuta. Moja kći je – dobro, popričajmo o njoj! – sigurno i zbog uplitanja moje svekrve, jedne osiromašene ali samosvjesne plemkinje, uživala u pomalo elitističkom odgoju, u svakom slučaju uvijek naprći nos kad čuje da njezin... – kako ćemo ga nazvati? – budući priženjeni brat zarađuje za život u filmskoj branši. I ja, koja kao njegova nekadašnja učiteljica poznaje i cijeni njegove intelektualne sposobnosti, imam duboki osjećaj krivnje kad pomislim da je on, u biti zbog poremećenih obiteljskih odnosa, propustio iskoristiti svoj talent za filozofiju koji je *izvanredan*, ponavljam: *izvanredan*, te se počeo baviti ovim, u najdubljem smislu, *površnim* poslom, poslom u kojemu se *jedino može promašiti vlastita osobnost*, koji nije ništa no“, iznenada se uznemiri s iznenadujućim žarom, „puki narcizam koji sve mogućnosti moralnog razvoja, uguši u zametku. Platon taj posao nije uzalud htio prognati iz svoje države, jer čemu služi čovjek koji se igra i igra i igra...“

Gasim televizor.

Dišem, dahćem, pucam.

„Dužnost i sklonost“, zaurlam.

I zar nije nosila push-up kako bi voditelju ispale oči iz glave!

Najvažnija stvar je da neće naslijediti kuću zaobilaznim putem.

Počinjem razmišljati. Pretpostavimo da će se udati za mog oca, i pretpostavimo da će moja majka... i... i...

Usporedna studija

Čitavo jutro radim na usporednoj studiji Nietzschea i Wilhelma Reicha. Naravno da je to ljutita reakcija na besmisleni, indiskretni, sramotni (za mene, za nas sramotni) nastup gospođe T. u talk-showu!

Stvar je problematičnija no što sam mislio jer u biti ne postoje usporedne točke. Da se ne radi o Reichu nego o Adleru, sasvim sigurno bih uspio. Da se radi o Freude umjesto o Reichu, barem bi se moglo spekulirati o značaju koji je Nietzsche imao za Freuda jer je on kao bečki intelektualac krajem stoljeća morao barem poznavati Nietzschea (morao bih to istražiti!). Onaj tko ga poznaje mora se izjasniti. Ali Wilhelm Reich? Zamišljam ga kako dijeli komdome po Berlinu, zamišljam ga kako podnevni san provodi u svom orgon akumulatoru, zamišljam ga kako propada u američkom zatvoru. Vidim ga kako se smješka i kako pomiče svoj doslovno lajavi jezik. Vidim kako na ljudima koji baš tada doživljavaju orgazam provodi mjerenja. (Situacija koja uzbuđuje Anastasiju. Kad vodimo ljubav ponekad mi šapne: „Sad će pregoriti mjerni instrumenti, i Wilhelm Reich će provjeriti jesmo li još spojeni na žice!“) *Vidim ga kako ne vodi prividne debate.* Ali i Nietzsche je imao svoj surovi realizam. Zar nisam i kod njega otkrio upute za disanje?

Odjednom sam opsjednut navodnim sjećanjem i satima tražim to mjesto u knjizi. U popisu pod disanje pronalazim samo: „I tako opet udišem slobodan zrak.“ Potom pod zrak: „Slobodan zrak na Olimpu razmišljanja...“ Ili: „Kroza zidove prodire slobodan zrak u zatvor duha.“ Čini se da je imao dojam da mu smjesta slijedi smrt gušenjem! Ne pronalazim mjesto na koje sam mislio. Pisalo je otprilike ovo: „Jutro je dobro vrijeme za čučnjeve i vježbe disanja.“ Iako mi se sad doima posve nevjerojatnim da je Nietzsche napisao takvo nešto, prilično sam siguran u to što govorim.

Moj poriv za traganjem je popustio. Listam knjige koje leže preda mnom, gubim se u...

Razmišljam o tome da bih u svojim godinama već mogao biti profesor na sveučilištu. I to bi imalo teatralnu notu. A kao Reicherov terapeut bi bez sumnje već (gledam na sat) primao klijente i činio nešto smisljeno za čovječanstvo.

„To me nikad nije zanimalo!“, viknem glasno.

Pronalazim mjesto o posljednjim ljudima, koji, koji su izmislili sreću. Da! Naravno!... Ljudi koji *namignu* i kažu: „Bolje televizijska serija nego rupa u čarapi.“ Ovdje bi mogao doći dodatak. Ali koliko je recenzenata, feljtonista, *navodno obrazovanih ljudi* pretvorilo to mjesto u pristup. „U Reichov pristup“, mumljam si besmisleno u bradu. Moja studija baš ne napreduje.

Pišem rečenice poput: „Nietzsche je morao pokrenuti stvaralačke mase stoljeća, Reich je počeo s disanjem od same nule. Morao je napredovati.“ Ili: „Nietzsche, ženski plesač crta svoje histerične koreografije na nebo zalazećeg 19. stoljeća. Inače se tog malog čovjeka ne bi zamijetilo. Tako su njegovi skokovi, njegova samomaterijalizacija, njegova razgolićavanja ostali višeznačni i umjetnički. On je bio idealni predmet obožavanja. Ništa nije *zahtijevao*.“

Nezadovoljan sam.

Odložim listove ustranu.

Posegnem (bezvoljno) za knjigom snimanja koju mi je jutros poslala agencija. „Je li Angela razgovarala s tobom?“, čitam. „Je li?“

Iznenada mi je žao gospođe T. Koliko je teško prvo razmišljati pa potom živjeti.

„Dragi Wilhelm!“, iznenada izgovorim glasno u sobi (i pišem na novom listu papira). „Ako netko pravilno diše i uzme si nekoliko godina vremena, taj će

prije ili kasnije stići u središte svoje unutrašnjosti. Zar ti doista u to vjeruješ? Ti si kao i svi prije tebe u svijet stavio samo još jedan način liječenja. Nietzsche nije želio dokinuti nesreću. On ju je očajan zagrlio. On je smeđu zmiju koja mu je izlazila iz usta uvijek iznova gutao. On je zamišljao ono najstrašnije što se može zamisliti: da će se sve ono, sve što nam uspijeva i sve što nam ne uspijeva i uništava nas, vratiti u beskonačnom ponavljanju i da je čovjekov zadatak pozdraviti svoju egzistenciju u tim *beskonačnim povratcima*, reći joj da. Kako da netko tko tako razmišlja ne pukne? Ali, dragi Wilhelme! Zar neće proći lošije onaj koji diše i koji se nada da će doći do svog središte, a ne stigne do njega?“

Iznenaden sam što takve pesimistične misli prelaze prag moje svijesti. Uđite, pomislim. Slobodno uđite.

Legnem na pod i dišem (usprkos svemu).

Zar se ničemu ne možemo nadati?

Nemam umjetničkih ambicija. Ni ljubavnih ambicija. Moja obitelj je slomljena no ne bih ni zbog nje bio snažan. Neću osnovati novu. (Tako što u seksu s Anastasijom imam sve lošije ocjene, smanjuje se opasnost od nezgode s kondomima.) Od filozofije ne očekujem olakšanje, za meditaciju mi neodstaju ravna leđa.

Skupljam usne pri udisaju i usmjeravam svoj pogled na nos.

I to je Reicherova vježba.

San poput teškog kaputa zapuhuje s desne strane.

Stojim na rubu mosta. Oluja mi s rijeke juri u ususret.

Oholost rijetko godi, pomislim i nestajem.